

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za Jugoslavijo: letno 180 Din, za $\frac{1}{2}$ leta 90 Din, za $\frac{1}{4}$ leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in upravištvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici šte. 23. — Dopisi se ne vračajo. — Številka pri poštni hranilnici v Ljubljani 11.953.

LETO XIII.

Telefon št. 2552.

LJUBLJANA, v soboto, dne 18. oktobra 1930.

Telefon št. 2552.

ŠTEV. 122.

Fr. Zelenik:

Pomen Rusije za svet-sko gospodarstvo.

Zopet se pojavljajo poročila, da spravlja na evropska tržišča Rusija svoje zrnje, da se to pojavlja na najrazličnejših trgih, da je nekdo ponujal rusko pšenico tudi na borzi v Budimpešti in da je vodstvo borze uvedlo preiskavo itd. Poljedelcem leze kar strah v kosti, češ, kaj bo, če bo Rusija res pritisnila s svojimi pridelki na tržišča.

Taka in enaka poročila so se pojavljala tekom poveljnih let večkrat, vselej pa se je pozneje pokazalo, da so bile fabrikat spekulativov, ker pozneje ni bilo nikjer takega velikega ruskega naloga. Koliko je resnice na sedanjih vesteh, se bo pokazalo pozneje. Ali se bo rusko zrnje res pojavilo v večjem obsegu, najbrže ne more nihče z zanesljivo vestjo napovedati, ker tuje države ne vzdržujejo v Rusiji konzulatov in tedaj tudi ni konzularnih poročil o gospodarskih prilikah Rusije.

Da se bo pa Rusija prei ali slej pojavila kot prodajalec najrazličnejših surovin in pridelkov v velikem obsegu, je gotovo, kar pa ne bode v nesrečo evropskega gospodarstva, kakor ni bil ruski izvoz pred vojno.

Saj še ni dolgo tega, kar so vodilni narodni gospodarji trdili, da je izločitev Rusije iz mednarodne trgovine težka posledica, da je ozdravljenje svetovnega gospodarstva nemogoče ob izločitvi 150 milijonskega ruskega naroda in da se gospodarska obnova Evrope ne da predstavljati brez vstopa Rusije v meddržavni blagovni promet.

Kar se je še pred kratkim smatralo za nujno potrebo, to bi zdaj naj bilo v škodo!

Carska Rusija je izvažala naravnost ogromne količine raznih pridelkov in surovin, na žitnem trgu je pa kot izvoznica zavzela sploh prvo mesto in je potisnila Združene države Amerike daleč nazaj.

Da si pravilno predočimo pomen Rusije za gospodarstvo Evrope in svetsko gospodarstvo sploh, vzemimo na pomoč številke. Številke, katere navajam v tem članku, so vzete iz letnega poročila za leto 1913 poljedelskega ministrstva carske Rusije. Pripominjam, da je pred nedavno ljudski komisar za trgovino boljševiške Rusije priobčil v moskovski »Pravdi« poročilo o stanju ruskega izvoza. V tem poročilu so radi primerjanja tudi navedene številke predvojnega izvoza Rusije. Te številke se pri nekaterih predmetih za malenkost razlikujejo od števil izvestja carskega ministrstva, kar je dokaz, da te številke države.

Rusija je bila pred vojno ogromna država, katera je obsegala eno šestino celega sveta ter je bila 2 in polkrat večja kot cela Evropa. Prebivalstvo Rusije je šlo nad 173 milijonov duš (danes 144?). Na kvadratni vrsti je živelo 8-5 oseb (v Franciji 83, v Nemčiji 136 oseb). Nemški profesor Rohrbach je leta 1914 pozival narode, naj se zlepa pobotajo z Rusijo in dokazoval je, da bo Rusija čez 80 let imela pol milijarde prebivalcev, Nemčija pa 165 milijonov (kje bi pa živel?), Francija 84 milijonov, Italija 59 milijonov.

Rusija je pred vojno proizvajala nad eno petino (21 odstotkov) vse svetovne proizvodnje zrnja. Rusija je od svetske žetve pridelala 23 odstotkov pšenice, nad 51 odstotkov rži, 32 odstotkov ječ-

mena, 24 odstotkov ovsa ter je krila 23 odstotkov evropske potrebe na zrnju in moki. Upoštevati pa moramo, da na enak ki površini zemlje, na kateri pridelava Nizozemska 31, Nemčija 24, Jugoslavija 11 stotov, pridelava Rusija komaj 4 do 5 stotov. Kako velikanski prirastek je še mogoč!

V letih 1910 do 1912 je prišlo na evropska tržišča pšenice iz Rusije 42, iz Argentine 22, iz Kanade 12, iz Združenih držav 8 milijonov stotov.

Masla je prišlo na evropska tržišča iz Rusije 3400, iz Avstralije 2-4, iz Nizozemske 2-1 milijonov pudov (pud je 16-38 kg).

Jaje je pripeljala na evropska tržišča Rusija 3275 milijonov komadov, Italija 389 in Danska 280 milijonov komadov.

Površina gozdov celega sveta se cení na 1100 milijonov hektarjev. Od tega odpade na Rusijo 502 milijona ha, na ostalo Evropo pa 44 milijonov ha. Rusija je izvažala na leto 770.000 vagonov lesa, kar je le majhen del donosa gozdov, ker radi pomanjkanja prometnih naprav in sredstev ni mogoče izrabiti tega donosa gozdov.

Rusija je pridelala 10 krat več lanu kot ves ostali svet. Samo manganove rude je dala Rusija na leto okoli 150.000 vagonov, nad 100.000 vagonov nafte, ti-soče vagonov mesa, ogromno količino konj, ovac, volne itd.

Danes zalaga evropska tržišča s svojimi pridelki in izdelki Amerika, ali ta ne more nikdar spraviati na tržišča tistih količin, kakor ji je in jih bo Rusija. Se le Rusija bo mogla dati delavcu zapadne Evrope po stalni in primerni ceni kruh in meso, industriji pa razne potrebne surovine, v račun bo pa jemala industrijske predmete. Amerika pa ne vzame ničesar, pač pa je postala neizprosni upnik za težke milijarde, medtem ko je pred vojno dolgovala Evropi nad pet milijard dolarjev. Ako so postale Združene države izvoznik velike industrije, gonilo trgovine in pomorstva z manjšim številom prebivalstva in z mnogo manjšimi prirodnimi silami in prirodnim bogastvom, v toliko večjem obsegu bo postala Rusija s tako številnim prebivalstvom in s teko ogromnim prirodnim bogastvom, katero spanja globoko spanje nad zemljo in pod zemljo. Ruski mužik bode prej ali slej izvažal iz svoje zemlje v pravem obsegu njene dobrine. Prebolel bo boljševiško bolezen.

Te dni je dr. K. Uhlig priobčil podatke iz strojne industrije. Ti podatki pravijo, da je na svetskem trgu s stroji promet jako povečan v kljub krizi v gospodarstvu. Posebno se je povečala prodaja poljedelskih strojev. Največ teh strojev se je prodalo v Rusijo. V prvi polovici t. l. je Rusija nabavila poljedelskih strojev iz Nemčije za 1050 milijonov dinarjev, iz Amerike za 1360 milijonov dinarjev (zelo veliko traktorjev), iz Češke za 66 milijonov dinarjev, iz Francije za 46 milijonov dinarjev.

Pravijo, da je boljševizem upropastil proizvodnjo in delovalnost in da noče gospodarske vreditve Evrope, ampak hoče v Evropi socialno in gospodarsko revolucijo. Revoltirajo pa le gladne množice.

Ako sedaj poskuša boljševiška Rusija spravljati svoje pridelke na evropska tržišča, bi bil to potemtakem dokaz, da ne računa na revolucijo v zapadnih državah Evrope in so gospodarski oziri na lastno državo dobili premoč.

* * *

Monopolizacija šolskih zvezkov.

Kr. banska uprava Dravske banovine je obvestila gremij trgovcev v Ljubljani, da je ministrstvo prosvete z odlokom z dne 20. septembra t. l., S. n. br. 29.877, na tozadevno predstavko gremija glede monopolizacije šolskih zvezkov odgovorilo, da se morajo rabiti za pismene šolske naloge zvezki državne štamparije, katere naj ravnateljstva srednjih šol naročajo direktno pri državni tiskarni.

Odlok je v precejšnji meri vznemiril naše trgovce s šolskimi potrebščinami, ki so že pred početkom šolskega leta investirali za potrebne zaloge šolskih zvezkov velike denarne vsote. V še večji meri pa bo ta odlok prizadel domače producente šolskih zvezkov, ki jim bo s tem odvzeta možnost eksistence. Gremij trgovcev v Ljubljani je zato poslal ministrstvu prosvete obširno in dobro utemeljeno predstavko s prošnjo, da blagovoli ministrstvo, upoštevajoč v polni meri tehtne razloge spomenice, gornji odlok ukiniti.

Tudi je bila te dni poslana v Beograd posebna deputacija v namenu, da intervenira v zadevi na vseh merodajnih mestih. Deputacijo, v kateri so gg. Ivan Bahovec, trgovec v Ljubljani, I. Strukelj, ravnatelj Učiteljske tiskarne v Ljubljani, i. dr., tajnik Zbornice za TOI v Ljubljani g. Ivan Mohorič.

O uspehih deputacije bomo poročali v prihodnji številki.

KUPČIJSKE ZVEZE MED JUGOSLAVIJO IN GRČIJO.

Ekspozitura trgovske zbornice na Sušaku poroča, da so došla v zadnjem času vprašanja številnih grških importerjev glede lesa, cementsa, sladkorja in drugih produktov; ti importerji hočejo stopiti v jugoslovanskimi producenti v neposredno zvezo. Natančna pojasnila daje gori imenovana ekspozitura na Sušaku.

* * *

VOZNE OLAJŠAVE ZA STARO ŽELEZO IN JEKLO.

Generalna direkcija državnih železnic je dovolila vozne olajšave za transport starega železa in jekla razen od postaje Dževdželija še od cele vrste drugih postaj, med katerimi so tudi Jesenice, Ljubljana gl. kolodvor, Maribor gl. kolodvor, Ruše, Št. Vid-Vičmarje in Štore. Pošiljatve se morajo oddajati kot tovrno blago; vozina se zaračuni za najmanj 10.000 kg za vozni list in vagon.

* * *

DRUŽABNI VEČER TRGOVSKEGA DRUŠTVA »MERKUR« V LJUBLJANI

bo prihodnje sredo, dne 22. oktobra 1930 ob pol 9. uri zvečer v prostorih restauracije »Zvezda«. V nadaljevanju lani začete cikla »Ljudska univerza za trgovske in obrtniške kroge« pride na vrsto predavanje o zanimivem predmetu: »Umetnost in naša Narodna galerija.« O tem predmetu predava upravnik »Narodne galerije« gospod Ivan Zorman. Gospod Ivan Zorman slovi kot odlični strokovnjak na tem polju in bo večer, ko on predava, brezdvomno jako poučen in zanimiv. Po končanem predavanju igra godba. Gostje so dobrodošli. Vstop je brezplačen.

Dr. Adolf Golia:

Zakonodaja o vodnih silah in naše gospodarstvo.

(Konec.)

Načrt zakona po predlogu naših pravnih, gospodarskih in tehničnih strokonjakov.

Ko smo meseca decembra 1929. leta razpravljali v Ljubljani ob udeležbi predstavnikov Zbornice za trgovino, obrt in industrijo, Zveze industrijcev, Tehnične fakultete, ljubljanske univerze, Ljubljanske inženjske komore ter naših glavnih električnih podjetij o tretjem ministrskem načrtu, smo prišli do zaključka, da bomo stvari najbolje koristili na ta način, da sami izdelamo načrt tega važnega zakona. Kot referent je bil naprošen g. dr. Spiller-Muys, ki je imel skozi dalj časa priliko v državni upravni službi praktično se baviti z vodopravnimi zadevami. Nadalje so v redakcijskem odboru sodelovali zlasti gg. ing. Ciril Znidaršič, profesor na Tehnični fakulteti univerze v Ljubljani, Teodor Šporn, bivši veliki župan ljubljanske oblasti, dr. Ivan Pless, tajnik Zbornice za trgovino, obrt in industrijo, ing. Milan Suklje, predsednik Ljubljanske inženjske komore in glavni tajnik Zveze industrijcev, ter dr. Adolf Golia, tajnik Zveze industrijcev. Redakcijski odbor je svoje delo dokončal koncem meseca junija t. l. ter smo dne 12. julija t. l. predložili naš načrt ministru za zgradbe. Pri sestavi načrta smo v polni meri upoštevali javni in državni interes na racionalnem izkoriščanju vodnih sil ter smo se ozirali na interese podjetnikov samo v toliko, v kolikor oni ne nasprotujejo splošnim javnim in državnim interesom. Žal nam vsled kratko odmerjenega časa ni bilo možno glede našega načrta predhodno se sporazumeti z ostalimi gospodarskimi korporacijami in organizacijami naše kraljevine. Ugotoviti pa morem, da nam od nobene strani ni prišel kak ugovor proti našemu načrtu, katerega smo postavili vsem v poštveh prihajajočim činiteljem, nasprotno so nam došle prav laskave izjave o našem delu.

V naslednjem najdosedno citiram one odredbe našega načrta, ki se nanašajo na spredaj obravnavana vprašanja.

Časovna omejitev vodopravnih koncesij je urejena v § 15. našega načrta, ki glasi tako:

»Pravica do izkoriščanja gonilne sile voda se podeljuje za podjetje, ki jo potrebuje po svojem svojstvu le začasno, za čas te potrebe, železnicam za čas njihovega obratovanja, trajnim obratom države, banovin in občin ter podjetjem z nad 50.000 KS za dobo 90 let, podjetjem preko 1000 do 50.000 KS za dobo 75 let, podjetjem s 100 do 1000 KS za dobo 60 let in podjetjem do 100 KS za dobo največ 50 let. Podjetjem do 100 KS se določi v posameznem slučaju koncesijska doba po gospodarski važnosti podjetja in njegovi predvideni amortizacijski možnosti.

Koncesijska doba se avtomatično podaljša za eno tretjino prvotne koncesijske dobe, ako po tem zakonu pristojno oblastvo upravičencu vodne pravice ne odpove v roku 10 let pred potekom koncesijske dobe pri napra-

Povprečno število članstva v letu 1929 je bilo 94.929. Sorazmerno s porastom zavarovancev so porastli tudi prispevki.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani je v letu 1929 predpisal na prispevkih:

1. Za slučaj bolezni	Din 45,484.567-79
2. Za slučaj nezgode	> 11,617.489-01
3. Za onemoglost, starost in smrt	> .297.561-29
4. Za Delav. zbornico	> 2,129.516-53
5. Za Borzo dela	> 2,218.836-62

Skupno je torej Okrožni urad v Ljubljani predpisal na prispevkih za leto 1929 Din 61,747.971-24 V letu 1928 je znašal celotni predpis Din 55,043.683-52 v letu 1927 pa > 48,425.990-58

Posebno pozornost posveča zbornica Trgovskemu podpornemu in bolniškemu društvu. Pravilnik blagajne tega društva je odobril minister za socialno politiko 21. oktobra 1929. Vključ tesnemu okviru zakona, katerega se mora držati blagajna v svojem delovanju in kljub težavnem položaju, v katerem se nahaja društvo radi tega, ker se je omogočilo zagrebškemu društvu »Mercur« delovanje tudi v Dravski banovini, napreduje društvo povoljno. Število zavarovanih članov je naraslo na 5400. Društvo izvaja izza 1. januarja 1930 tudi višje zavarovanje ter je pravkar kupilo posestvo in vilo, katero preuredi v moderen sanatorij za svoje člane.

Ponovno je zbornica zahtevala, da se tablice opasnosti za uvrstitev obratov v nevarnostne razrede pri nezgodnem za-

varovanju temeljito revidirajo. Začasne tablice opasnosti, sestavljene na podlagi statističnega materiala bivših avstrijskih in madžarskih zavarovalnic ne ustrezajo sedanjim gospodarskim prilikam in gospodarski strukturi v naši državi ter zlasti krivično obremenjujejo nekatere panoge malega obrta. Osrednji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu je zato izdelal načrt za nove tablice in je ves material predložil ministrstvu za socialno politiko v odobritev. Pri rekapitulaciji statističnih podatkov iz leta 1922—1926, ki so tvorili podlago za sestavo novih tablic, je izkazan dosednji efekt prispevkov z Din 223,615.000—, dočim bi znašali celokupni prispevki za dobo 5 let po predloženih novih tablicah opasnosti Din 239,159.000—, torej bi se na podlagi novih tablic povišali prispevki nezgodnega zavarovanja za dobo 5 let za Din 15,544.000— ali letno za okoli Din 3,000.000—. Naravno, da smo napram takemu povišanju prispevkov zavzeli odklonilno stališče. Zagrebška zbornica je bila pooblaščenca od vseh zbornic v državi, da o tem stališču obvesti ministrstvo za socialno politiko. Ministrstvo novih tablic ni odobrilo. S tem pa ni bilo ustrezno podjetjem vseh onih strok, za katere so prispevki za nezgodno zavarovanje po sedanjih tablicah opasnosti večji, kot bi bili po novih. Tudi je Središnji urad sam prosil, naj bi zbornice revidirale svoje stališče. V ponovni vlogi je nato naša zbornica podčrtala, da revizije ne bi bilo zavlačevati, ker se s tem škoduje podjetjem, za katere bi pomenile nove tablice znatno razbremenitev. To-

da zvišanje bremen za okroglo 3 milijone dinarjev letno, pa če se to vsoto razdeli tudi še na tako veliko število poslov, je okolnost, s katero moramo v časih, ko je največja varčnost pri vseh poslih nujno potrebna, resno računati. Načrt se naj revidira tako, da revizija ne poveča bremen.
(Nadaljevanje prihodnjic.)

KUBANSKI I. DR. SLADKOR.

Od nekega newyorškega bančnega konsorcija na razpolago stavljen kredit za kubanske sladkorne farmerje v znesku 54 milijonov dolarjev je bil podaljšan. Predsednik racionalizacijske komisije, Chadbourne, bo šel v Evropo, da razpravlja z »Visp«-o, zvezo javanskih sladkornih producentov, o odredbah za omiljenje svetovne sladkorne krize.

Irzna poročila

Mariborsko sejmsko poročilo. Prignanih je bilo 13 konjev, 7 bikov, 91 volov, 292 krav in 7 telet, skupaj 410 komadov. Povprečne cene za različne živalske vrste na sejmu dne 14. oktobra t. l. so bile sledeče: debeli voli 1 kg žive teže 9—9.50, poldebeli voli 7—7.75, plemenski voli 6.50—7.75, bikji za klanje 6.50—7.25, klavne krave debele 6.75 do 7.50, plemenske krave 5—6, mlada živina 6.50—9.50 Din. Prodanih je bilo 297 komadov, od teh za izvoz v Avstrijo 9 komadov. — Mesne cene: Volovsko meso I. vrste 10—20, II. vrste 16 do

18, meso od bikov, krav in telic 14—16, Telečje meso I. vrste 24—35, II. vrste 16—20, svinjsko meso sveže 15—28 Din za kg.

Izšla je Blasnikova VELIKA PRATIKA
za navadno leto 1931, ki ima 365 dni.

»VELIKA PRATIKA« je najstarejši slovenski koledar, ki je bil že od naših pradedov najbolj upoštevan in je še danes najbolj obračun.

V »Veliki Pratici« najdeš vse, kar človek potrebuje vsak dan: Katoliški koledar z nebesnimi, solničnimi, luninimi, vremenskimi in dnevnimi znamenji; — solčne in lunine mrke; — lunine spremembe; — kolodar za pravoslavne in protestante; — poštno določbe za Jugoslavijo; — lestvice za kolke na menice, Jugoslavijo; — kupne pogodbe in račune; — konzulate tujih držav v Ljubljani in Zagrebu; — vse sejme na Kranjskem, Koroskem, Štajerskem, Prekmurju, Medžimurju in v Julijski Beniciji; — pregled o koncu brejosti živine; — tabele hektarov v orah; — popis vseh važnih domačih in tujih dogodkov v preteklem letu; — tabele za računanje obresti; — življenjepis važnih in odločilnih oseb s slikami; — oznanila predmetov, ki jih rabita imetovalec in žena v hiši.

Cena 5 Din.

»VELIKA PRATIKA« se dobi v vseh večjih trgovinah in se lahko naroči tudi pismeno pri založniku:

tiskarni J. Blasnika nasl. d. d. v Ljubljani.

„DUNAV“
Zavarovalna delniška družba v Zagrebu
PODRUŽNICA V LJUBLJANI
Telefon 24-05 Šelenburgova ulica 3
Zavaruje

po najugodnejših pogojih proti škodam: vsled požara, vlomške tatvine, razbitju stekla, transporta, nezgod in zakonitega jamstva. Prevzema tudi zavarovanja avtotaksa, avtojamstva ter sklepa življenjska zavarovanja vseh vrst z in brez zdravniške preiskave za slučaj doživetja in smrti, otroška in štedilna zavarovanja po najmodernejših kombinacijah in cenih tarifih. Police naše družbe sprejema ministrstvo vojne in mornarice kot kavecijo pri ženitvi gg. oficirjev.

Vsa potrebna pojasnila so na razpolago pri vseh naših glavnih in krajevnih zastopstvih.

KLISJEJE
IZDELUJE SOLIDNO
VSEH VRST PO-FOTOGRAFIJAH
ALI-RISBAH-V ENI-ALI-VEČ-BARVAH
= KONKURENČNE CENE =
KLIŠARNA ST. DEU LJUBLJANA
DALMATINOVA ULICA ŠT. 13

„BRZOVoz“
Ljubljana - Maribor - Ljubljana
vozi tovorni avto ter prevzema različne pošiljke, večje ali manjše.
Odhod vsak torek in četrtek, povratek drugi dan.
Cenjenemu trgovstvu in občinstvu se priporoča
„BRZOVoz“
LJUBLJANA - Celovška cesta 79
Telefon št. 2343

KUVERTA
DRUŽBA Z O. Z.
Tvornica kuvert in konfekcija papirja
LJUBLJANA
Vožarski pot 1 Karlovska c. 2

- KNJIGOVEZNICNA -
K. T. D.
LJUBLJANA, KOPITARJEVA 6
II. NADSTR. NUDI PO IZREDNO NIZKIH CENAH:

SALDA-KONTE	ODJEMALNE
ŠTRACE	KNJIŽICE
JOURNALE	RISALNE
ŠOLSKE	BLOKE
ZVEZKE-MAPE	I. T. D.

SPEDIJSKO PODJETJE
R. RANZINGER
LJUBLJANA
Telefon št. 20-60
prevzema vse v to stroko spadajoče posle. Lastna skladišča z direktnim tirom od glav. kolodvora Carlinsko skladišče. Mesne trošarine prosto skladišče. Carinsko posredovanje. Prevoz pohištva s pohištvenimi vozovi in avtomobili

TISKARNA MERKUR
- LJUBLJANA -
GREGORČICEVA 23
se priporoča za naročila vseh trgovskih in uradnih tiskovin. Tiska časopise, knjige, brošure, cenike, statute, tabele i. t. d.
LASTNA KNJIGOVEZNICNA

Motvoz Grosuplje domači slovenski izdelek **Tovarna motvoza in vrvarna d. d.**
Svoji k svojim! **GROSUPLJE pri LJUBLJANI**

Kreditni zavod za trgovino in industrijo
Ljubljana, Prešernova ulica štev. 50 (v lastnem poslopju)
Brzojavke: Kredit Ljubljana — Telefon štev.: 2040, 2457, 2548; Interurban: 2706, 2806
Peterson International Banking Code
Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predujmi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic ter nakazila v tu- in inozemstvo, safe-depositi itd.